

16.2.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

VNS 9/2025 vp

**ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITON LAUSUNTO: VNS 9/2025 VP VALTIONEUVOSTON
SELONTEKO: KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOSUUNNITELMA**

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua kolmannesta keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU 3).

Suomalainen elintarviketeollisuus on vahvasti sitoutunut ilmastotavoitteiden edistämiseen. Ruokaketjun päästöt painottuvat erityisesti raaka-aineiden alkutuotantoon. Päästövähennystavoitteiden saavuttaminen edellyttää elintarvikealan arvoketjulta merkittäviä investointeja ja uuden teknologian käyttöönottoa, mikä näkyy väistämättä tuotantokustannuksissa.

Ilmastotoimien taloudelliset vaikutukset kohdistuvat koko ruokaketjuun ja heijastuvat yritysten kansainväliseen kilpailukykyyn. ETL pitää tärkeänä, että politiikkatoimien suunnittelussa panostetaan vaikutustenarviointeihin ja toimenpiteet kohdistetaan vaikuttavimpiin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin, jotta päästövähennyksiä voidaan saavuttaa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai kotimaisen ruokaturvan heikentämistä. Toimenpiteistä, joiden päästövähennysvaikutusta ei kyetä tällä hetkellä luotettavasti arvioimaan, ei tule tehdä tiukkoja linjauksia.

Biokaasun potentiaali hyödynnettävä liikenteen päästövähennysten edistämiseksi

Liikenteeseen kohdistetut vaatimukset vaikuttavat välillisesti suomalaiseen elintarviketeollisuuteen, sillä raaka-aineet, puolivalmisteet ja valmiit tuotteet liikkuvat koko ajan läpi Suomen.

Liikenteen päästökehityksen kannalta keskeinen toimenpide 2020-luvulla ollut uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä koskeva lainsäädäntö (ns. jakeluvelvoitelaki). Jakeluvelvoitelain muutos, jossa edistyneiden biopolttoaineiden lisävelvoitetta alennettiin, on heikentänyt biokaasun kysyntänäkymiä ja siten investointikannustimia. Biokaasun hyödyntämisen suurin potentiaali on raskaassa liikenteessä jo olemassa olevan kustannustehokkaan teknologian ansiosta.

KAISU3:n toimenpidepakettiin sisällytetyt politiikkatoimet eivät suunnitelman mukaan riitä liikenteen päästövähennystavoitteet saavuttamiseen. ETL katsoo, että biokaasun käytön ja tuotannon vahvempi edistäminen tulee nähdä olennaisena osana liikenteen

päästövähennystavoitteiden saavuttamista, ja siihen tulisi kohdentaa uusia kannusteita. Biokaasun tuotannon edistäminen on elintarviketeollisuudelle tärkeää, koska logistiikan ilmastopäästöjen vähentämisen lisäksi se mahdollistaa energia- ja lannoiteomavaraisuuden parantamisen sekä tarjoaa alkutuotannolle uuden mahdollisen tulonlähteen.

Biokaasu on todettu EU-tasolla nettonollateknologiaksi ja sen käyttö raskaan liikenteen käyttövoimana on yksi helpoimmista keinoista raskaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. ETL katsoo, että raskaiden kaasujoneuvojen hankintatuen jatkaminen tukisi vähäpäästöisen kaluston käyttöönottoa ja parantaisi yritysten mahdollisuuksia vähentää kuljetuksista aiheutuvia päästöjä. Lisäksi ETL korostaa teknologianeutraalia ohjausta jakeluinfraan kehittämisen osalta, sillä biokaasun jakeluverkon kehittäminen on välttämätöntä raskaalle liikenteelle.

Maatalouden ilmastotoimenpiteet kohdennettava vaikuttavimpiin ratkaisuihin

ETL pitää hyvänä, että suunnitelmassa on tunnistettu ruoan tuotannon ja kansallisen ruokaturvan merkitys koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Maatalouden ilmastotoimien suunnittelussa tulee jatkossakin huolehtia, etteivät esitetyt ratkaisut heikennä kotimaisen ruoantuotannon kannattavuutta tai kotimaisten raaka-aineiden saatavuutta.

Maatalouden osalta keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa esitetään kattava joukko erilaisia toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi. ETL katsoo, että toimenpiteitä tulee kohdentaa erityisesti päästövähennyksiltään vaikuttavimpiin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Lisäksi toimien toteuttamiseen on varattava riittävä rahoitus, erityisesti huomioiden keskustelu EU:n tulevasta budjetista.

ETL katsoo, että maataloutta tulisi kannustaa nykyistä tehokkaammin fossiilittomien energiamuotojen käyttöön. Yhtenä keinona tähän olisi maatalouden polttoaineveron palautuksen uudistaminen asteittain siten, että fossiiliseen energiaan käytetty polttoaineveron palautuksen osuus siirrettäisiin maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) investointitukien vahvistamiseen.

ETL pitää hyvänä, että biokaasun tuotannon ja käytön monipuoliset mahdollisuudet tunnistetaan osana maatalouden päästövähennyspotentiaalia. Biokaasutuotannon tukemiseksi tarvitaan kuitenkin johdonmukaista ohjausta, investointitukea, sääntelyn selkeyttämistä ja jakeluverkon kehittämistä. ETL katsoo, että konkreettinen Biokaasuvisio2030-julkilausuman mukainen 4 TWh:n biokaasun tuotannon tavoitetaso vahvistaisi investointien ennakoitavuutta ja tukisi kustannustehokkaita päästövähennyksiä.

Suunnitelmassa esitetään useita toimia, joilla on potentiaalia vähentää maatalouden päästöjä tulevaisuudessa. Näille kaikille ei kuitenkaan tällä hetkellä pystytä laskemaan päästövaikutusta. ETL katsoo, että näistä ei tule tehdä tiukkoja linjauksia. ETL haluaa myös huomauttaa, että nykytilan arviossa ei tällä hetkellä näy kaikki ruokaketjun toimijoiden toteuttamat toimet, mikä heikentää kokonaiskuvan kattavuutta. On olennaista, että erilaisten päästövähennystoimien vaikutukset saadaan näkyviin myös kansallisessa kasvihuonekaasuinventaariossa. Tämä on keskeistä paitsi ilmastopoliittikan vaikuttavuuden seurannan, myös kansainvälisen raportoinnin ja

toimien uskottavuuden kannalta. Siksi ilmastovaikutusten arviointia tulee kehittää määrätietoisesti, ja työhön on varattava riittävät resurssit.

Energiatehokkuudella positiivisia ilmastovaikutuksia

Vapaaehtoinen energiatehokkuussopimustoiminta on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi edistää lainsäädännön asettaman energiansäästötavoitteen lisäksi myös elintarviketeollisuuden ilmastotoimia. ETL näkee, että energiatehokkuustoimenpiteillä, tuotannon sähköistämällä ja monipuolisilla uusiutuvan energian ratkaisuilla alalla on mahdollisuus saavuttaa merkittäviä päästövähennyksiä tulevina vuosina.

ETL pitää tärkeänä, että vapaaehtoinen energiatehokkuussopimustoiminta tunnistetaan suunnitelmassa keinona teollisuuden päästöjen vähentämiseen. Sopimustoiminnan toimeenpanoa tulee vahvistaa lisäämällä sille osoitettua rahoitusta, sillä energiatuki on todettu toimivaksi kannustimeksi energiansäästötoimenpiteiden sekä energiantuotannon ja -käytön jatkuvaan tehostamiseen.

Vapaaehtoisilla hiilimarkkinoilla vauhtia ilmastotoimenpiteisiin

Ruokaketjussa ilmastomyönteisiä toimenpiteitä voidaan vauhdittaa yritysten omien arvoketjujen sisällä, johon esimerkiksi tieteeeseen perustuvat ilmastotavoitteet ohjaavat. Tulevaisuudessa ilmastomyönteisiä toimenpiteitä voidaan edistää myös yritysten omien arvoketjujen ulkopuolisilla toimilla.

Yritysten kannalta olennaista on, että vapaaehtoinen hiilimarkkina on yhteensovitettavissa yritysten ilmastotyön kanssa, toimii luotettavasti ja ilman kaksoislaskentaan liittyviä riskejä. Vapaaehtoisen hiilimarkkinan kehittymistä tulisi edistää tältä kannalta markkinoiden skaalautumiseksi ja hyödyntämättömän potentiaalin valjastamiseksi.

Suomalaisen ruokaketjun näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden käynnistyminen ei rajoita teollisuuden kotimaisten raaka-aineiden saatavuutta. Lisäksi ETL katsoo, että on varmistettava, etteivät kustannustehokkaimmat päästövähennystoimenpiteet päädy myyntiin ruokaketjun ulkopuolelle, joka puolestaan johtaisi ruokaketjun omien päästövähennystoimien kustannusten kasvuun.

Kulutuksen hiilijalanjälki edellyttää laskentamallien kehittämistä

Kulutusperäisten päästöjen vähentämiseen kohdistuvilla toimenpiteillä olisi huomattavaa päästövähennyspotentiaalia. Suunnitelmassakin kuitenkin todetaan, että kulutusperäiset päästöt lasketaan eri tavalla kuin Suomen viralliset, tuotantoperäiset päästötiedot, joiden perusteella katsotaan ilmastotavoitteiden täyttymistä. ETL pitää epävarmuuksien huomioimista tärkeänä, kun pohditaan politiikkatoimia kulutusperäisten päästöjen vähentämiseen.

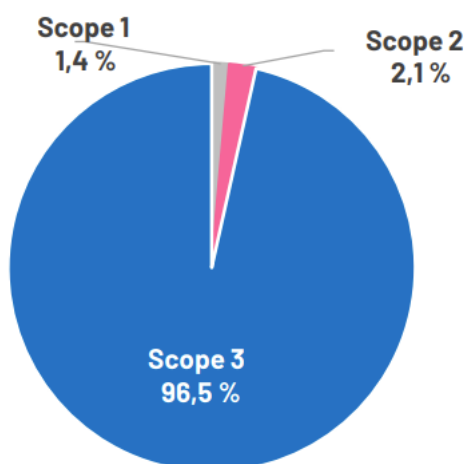
ETL pitää hyvänä, että kulutusperäisten päästöjen osalta on tunnistettu tarve edistää elintarvikkeiden elinkaari- ja elinkaariarvioinnin yhtenäistämisen laskentamallien tulee olla kustannustehokkaita ja laajasti käyttöön soveltuvia mahdollistaen niiden käytön yritys- ja sektori- ja vertailukelpoinen.

tuotekohtainen päästötieto on keskeinen edellytys sille, että kuluttajavalinnat voivat aidosti ohjata kestävämpiin tuotantotapoihin.

ETL muistuttaa, että ruokaketjun päästöjä voitaisiin vähentää myös tukemalla kestävien ja uusien ruokainnovaatioiden kehittämistä. Vauhdittamalla elintarvikealan innovaatioita voitaisiin vahvistaa kotimaisten vähäpäästöisten vaihtoehtojen valikoimaa ja saatavuutta kuluttajille, sekä samalla edistään terveellisiä ruokavalintoja ja huoltovarmuutta.

Julkiset hankinnat kaipaavat selkeyttä ja seurantaa

ETL pitää myönteisenä, että julkisiin hankintoihin liittyen edistetään kotimaisia ja vähähiilisiä sekä ympäristöystävällisiä hankintoja. Elintarvikkeita koskevia julkisiin hankintoihin liittyviä ekologisia tavoitteita ja kriteeristöjä on kuitenkin tällä hetkellä useita, mikä aiheuttaa epäselvyyttä alan toimijoille. Tavoitteiden tulisi olla keskenään linjassa. Ilman vaikutusarviointia, niitä ei tule ottaa suoraan tuotteiden hankintakriteereiksi. Kriteerien lisäksi ETL:n näkemyksen mukaan tulisi seurata, kuinka suuri osa hankinnoista toteutuu kestävyyskriteerien mukaisesti ja miten tämä osuus kehittyy ajan myötä.

Kuva: Elintarviketeollisuuden yritysten keskimääräinen päästöjakauma (%)

Lisätietoja:

Vastuullisuusjohtaja Satumaija Levón, puh. 040 752 8537, satumaija.levon@etl.fi
 Vastuullisuusasiantuntija Laura Aalto, puh. 040 525 0395, laura.aalto@etl.fi